

A polgári jogi és büntető jogi felelősség határai a szellemi tulajdon sérelmére elkövetett cselekmények esetében

A Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács (a továbbiakban: Tanács) 2005. évi májusi testületi ülésén megvitatta dr. Bacher Vilmos testületi tag „*A polgári jogi és büntető jogi felelősség határai a szellemi tulajdon sérelmére elkövetett cselekmények esetében*” című tanulmányát.

A tanulmány a büntető törvénykönyvről (Btk.) szóló 1978. évi IV. törvénynek az 1999. évi CXX. törvény 35. §-ával és a 38–39. §-aival, valamint a 2001. évi CXXI. törvény 73–75. §-aival módosított 329. §-ában, valamint a 329/A §–329/D §-aiban szabályozott bitorlás, szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése, szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása, jogkezelési adatok meghamisítása, valamint iparjogvédelmi jogok megsértése tényállásait az egyes iparjogvédelmi oltalmak és a szerzői jogi védelem tartalma alapján elemzi.

E rendelkezések – a Btk. 329. §-ában és a Btk. 329/A. §-ában foglalt bűncselekmények kivételével – az 1998. évi IX. törvénnyel kihirdetett, az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított Kereskedelmi Világszervezet által létrehozott Marrakesh-i Egyezmény¹ 1/C mellékletében foglalt, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásáról szóló, un. TRIPS Egyezmény alapján kerültek szabályozásra a Btk.-ban.

A TRIPS Egyezmény megkülönbözteti egyrészt a szándékos védjegyhamisítást (willful trademark counterfeiting) és a szerzői vagy a szerzői joghoz kapcsolódó jogok kereskedelmi nagyságrendű, üzletszerű megsértését, az ún. kalózkodást (copyright piracy), amelyek esetében a tagállamok kötelesek büntetőjogi szankciókat bevezetni, másrészt a szellemi tulajdonjogok sérelmére elkövetett bitorlásokat (infringement), amelyek esetében a tagállamok büntetőjogi szankciókat hozhatnak, különösen, ha a bűncselekményt szándékosan és kereskedelmi méretekben követték el. **A magyar büntetőjogi szabályozás** ezzel szemben – a tanulmány szerint – **egységesen a jogsértés** fogalma alatt kezeli ezeket az eltérő magatartásokat.

A tanulmány szerzőjének álláspontja szerint a **jogbiztonság és az alkotmányosság** követelményeit vesze.lyezteti, hogy a Btk. az iparjogvédelmi törvények fogalmaitól eltérő fogalom meghatározásokkal a büntetőjogilag üldözendő cselekmények körébe von olyan magatartásokat is, amelyek ellen a polgári jogi szankciórendszer útján kellene fellépni. Az Alkotmánybíróság is kimondta, hogy a szóhasználatból fakadó bizonytalanság (önmagában is) sérti az alkotmányos szervek működésének kiszámíthatóságához fűződő alkotmányos érdeket.² Nem teremthető olyan helyzet, hogy a szükségszerűen a szabadságjogokba történő beavatkozás lehetőségét megteremtő büntető anyagi jogszabálynak eltérő és esetleges értelmezése, fogalmi zavarai és tartalmi kiszámíthatatlansága folytán a jogalanyoknak ne azonos mértékben legyen módja a célszerű és tudatos cselekvésre.³ Az alkotmányos büntetőjogból fakadó tartalmi követelmény, hogy a törvényhozó a büntetendő magatartások körének meghatározásakor nem járhat el önkényesen.

A Btk. 329/D. §-ának (1) bekezdése szerinti „az oltalom tárgyának utánzása vagy átvétele” fogalom meghatározás nincs összhangban sem a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény szabadalom bitorlásra vonatkozó 35. §-ának rendelkezéseivel, sem a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (védjegy-törvény) védjegybitorlásra vonatkozó 27. §-ának rendelkezéseivel.

Ez a tényállás az „**oltalom tárgyának átvétele**” meghatározás útján a büntethetőség körébe von olyan eseteket, amikor rendkívül bonyolult elhatárolásokon múlik, hogy valamely megoldás vagy eljárás szabadalomba ütközik-e, illetve megvalósult-e a védjegyoltalom tartalmába ütköző védjegybitorlás.

Szabadalombitorlás

A szabadalmi oltalom terjedelmét az igénypontok határozzák meg. Az oltalom olyan termékre vagy eljárásra terjed ki, amelyben az igénypont összes jellemzője megvalósul. A szabadalombitorlási eljárásokban az egyik legvitatottabb kérdés, hogy a sérelmezett termék vagy eljárás az összes igényponti jellemző megvalósulását jelenti-e.

¹ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, Including Trade in Counterfeit Goods, melyet az 1998. évi IX. tv. hirdetett ki (Egyezmény 61. Cikke).

² 70/2001.(III.14.) AB határozat

³ 18/2004.(V.31.) AB határozat

A tanulmány megállapítja, hogy a szabadalombitorlás meghatározása jelentős, komplex műszaki és jogi vizsgálatot követel meg, amelynek komoly jelentőséget kell tulajdonítani az oltalmazott tárgy sérelmére elkövetett magatartások esetében. Ennek hiányában következhet be, hogy az átvétel kifejezés miatt büntetőjogi felelősségvonásra kerül sor anélkül, hogy akár szabadalombitorlás, akár polgári jogi jogsérelem állna fenn.

Védjegybitorlás

Míg a védjegy törvény a védjegyoltalom tartalmába ütköző magatartást tekinti védjegybitorlásnak, és annak elkövetéséhez fűzi az objektív alapon álló polgári jogi szankciókat, addig a Btk. a védjegyoltalom tárgyának utánzásához, illetve átvételéhez fűz büntetőjogi szankciókat.

A TRIPS Egyezmény büntetőjogi szankciót követel meg a szándékos védjegyhamisítás esetében. A Btk. 296. §-a az „**áru hamis megjelölése**” cím alatt büntetett minősítés alapján szankcionálja azt, aki árut a versenytárs hozzájárulása nélkül olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel, elnevezéssel állít elő, hoz forgalomba, vagy szerez meg forgalomba hozatal céljából, amelyről a versenytársat, illetve annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruit ismerik fel.

A védjegyoltalom tartalmának meghatározása mellőzhetetlen ahhoz, hogy megvalósult-e a védjegybitorlás és a megjelölés használatához fűződhetnek-e objektív alapon álló polgári jogi szankciók. A bitorlási perek joggyakorlatából ismert, hogy a védjegynek valamely más megjelöléssel való összetéveszthetősége milyen bonyolult elemző munkát jelent és az egyes bíróságok között is eltérő értelmezéshez vezethet, különös figyelemmel a védjegy törvény rendelkezésére, mely szerint a törvény alkalmazásában az összetéveszthetőség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók gondolat-, képzetársítás (asszociáció) útján kapcsolhatják a megjelölést a korábbi védjegyhez.⁴

Szerzői jog

A szerzői jog megsértését, ha az kereskedelmi nagyságrendű (üzletszerű), a TRIPS Egyezmény kalózkodásnak nevezi. A társadalom védelme és erkölcsi igénye szükségessé teszi e magatartások büntetőjogi üldözését.

A Btk.-nak a szerzői és szomszédos jogok megsértésére vonatkozó meghatározásához a Legfelsőbb Bíróság azt a következtetést fűzte, hogy a szerzői és szomszédos jogok megsértésének törvényi tényállása olyan keretdiszpozíció, amelyet az elkövetéskor hatályos rendelkezések töltenek ki tartalommal.⁵ Másik döntésében a Legfelsőbb Bíróság megállapította a döntés címösszefoglalójában, hogy a büntetőjogi felelősség és a polgári jogi

felelősség nem azonos fogalmak, és az egyik nem szükségszerűen előfeltétele a másiknak, a polgári jogi felelősség hiányából önmagában nem lehet következtetni a büntetőjogi felelősség hiányára.⁶ Ugyancsak a Legfelsőbb Bíróság döntése állapította meg, hogy a szerzői jogok megsértésének bűncselekménye miatt emelt vád esetében a büntető bíróságoknak önállóan kell vizsgálni, hogy a szerzői, illetve szomszédos jogi jogsértés megvalósult-e. E jogkérdések eldöntése más (polgári) eljárás-tól nem tehető függővé.⁷

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) a szerzőket megillető személyhez fűződő és vagyoni jogokat szabályozza, és ezeknek a megsértése – tekintet nélkül az elkövető szubjektív megítélésére, tudomására – objektív alapon a törvényben foglalt polgári jogi jogkövetkezményeket vonja maga után. Lényeges különbség, hogy míg a szerzői jog megsértése esetén a polgári perek a megyei bíróságok illetékességébe tartoznak, addig a büntetőeljárásokban a helyi bíróságok járnak el.

A Btk. 329/A. §-a – a Legfelsőbb Bíróság értelmezéséből is kitűnően – az egész szerzői jogot az Szjt. bármely rendelkezésével ellentétes magatartás esetében a büntető törvényi tényállás alá vonja, és ezáltal az egész szerzői jogot lényegileg kriminalizálja. A szerzői jognak a technikai fejlődést követő folyamatos változása miatt a fenti értelmezés mellett gyakran bekövetkezhet, hogy büntetőjogi felelősségre vonásra kerül sor azokban az esetekben is, amikor nehezen áttekinthető, a büntetőjogi felelősségre vonás mércéjével nem értékelhető, sőt, polgári jogilag is nehezen megítélhető, olyan jogsértésekről van szó, amelyek esetében nem merülhet fel a büntetőjogi szankciók alkalmazásának szükségessége.

A tanulmány összefoglalásként megállapítja, hogy a szellemi tulajdon védelmét szabályozó törvények egyike sem utal arra, hogy amennyiben a cselekmény súlyosabb megítélés alá esik, büntetőjogi konzekvenciával is járhat. A hatályos büntetőjogi szabályozás pedig szankcionálja a nem kereskedelmi mértékben elkövetett cselekményeket és az üzletszerű elkövetés már a tényállás minősített esete. Ez a szabályozás eltér az Európai Unió tagállamainak gyakorlatától, mivel valamennyi tagállamban csak a kereskedelmi mértékben elkövetett szándékos cselekményeket szankcionálják. Az európai szabályozásban nem található olyan gyakorlat, amely a szellemi tulajdon sérelmére elkövetett bűncselekményeket a vagyoni jogi cselekmények fejezetében szabályozza. Az európai gyakorlatban, vagy a szellemi tulajdon egyes oltalmi formáira vonatkozó törvények tartalmazzák a büntetőjogi rendelkezéseket, vagy a büntető törvénykönyvben a szellemi tulajdonra vonatkozó külön fejezetben szabályozzák az egyes szellemi tulajdoni formák szerint elkülönítetten a bűncselekménynek minősülő magatartásokat.

⁴ Vt. 4. § (4) bek.

⁵ BH 2000. évi 288. jogeset

⁶ BH 2002. évi 301. jogeset

⁷ BHHGY. 2000/1. 188. jogeset

A Ket. hatálybalépésével kapcsolatos változások az iparjogvédelmi eljárásokban

A napokban fogadja el az Országgyűlés a **közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról** szóló T/15886. számú törvényjavaslatot (Javaslat). A Javaslatnak az iparjogvédelmi törvények módosításáról szóló szabályai, amelyek a Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) előtti eljárások tekintetében lényegi változást nem idéznek elő, – a teljesség igénye nélkül – röviden a következőkben foglalhatók össze.

Az iparjogvédelmi ügyek továbbra is az ún. „kivett” eljárások körébe tartoznak, azaz a Ket. rendelkezéseit iparjogvédelmi ügyekben csak akkor kell alkalmazni, ha az adott ágazati törvény, azaz az iparjogvédelmi törvények eltérő szabályokat nem állapítanak meg.

A Ket. vonatkozó rendelkezései nyomán a közigazgatási hatósági eljárásban **kibővül az ügyfél fogalma**. Ezzel összefüggésben a jövőben ügyfél lesz például a szolgálati találmány feltalálója a szabadalom megsemmisítésére irányuló eljárásban, és a döntéssel szemben megváltoztatási kérelmet nyújthat be.

A Ket. bevezeti a **„közigazgatási döntés”** fogalmát, amelyet határozatra (a hatóságnak az ügy érdemében hozott döntése), illetve végzésre (minden egyéb kérdésben hozott döntés) bont szét. A Javaslat az iparjogvédelmi törvényeket ennek tükrében módosítja, azaz a Magyar Szabadalmi Hivatal az ügy érdemében határozatot hoz, az eljárás során eldöntendő egyéb kérdésekben pedig végzést bocsát ki.

A megváltoztatási kérelemmel támadható döntések körét tekintve iparjogvédelmi törvényeink kiegészülnek az iratbetekintést kizáró vagy korlátozó végzésekkel, valamint az eljárási költség viselésének kérdésében hozott döntésekkel.

A Javaslat **ügyvédi vagy szabadalmi ügyvivői képviselői kényszer** esetén előírja valamennyi döntésnek a képviselő részére történő megküldését, azaz ilyen esetben a külföldi ügyfél nem kérheti, hogy a döntéseket közvetlenül az ő részére küldjék meg. A Javaslat megállapítja továbbá a **hirdetményi kézbesítés egyes különös szabályait is**: hirdetményi kézbesítésnek van helye, ha az ügyfél lakcíme, illetve székhelye ismeretlen, vagy a postai küldemény azzal a megjegyzéssel érkezik vissza, hogy a címzett ismeretlen helyen tartózkodik vagy címe ismeretlen. A hirdetményt az MSZH hivatalos lapjában és internetes honlapján ugyanazon a napon kell közzétenni, és az így közölt döntést a hirdetmény közzétételét követő tizenötödik napon kell kézbesítettnek tekinteni.

Továbbra is alapvető szabály marad a **tényállás hivatalból történő feltárásának elve**, azonban ez alól kivételt jelentenek a kontradiktórius eljárások, amelyek esetében a tényállás feltárásának kereteit az ügyfelek kérelmei

vonják meg. Lényeges **új szabály**, hogy a Hivatal figyelmen kívül hagyhatja azokat a nyilatkozatokat vagy bizonyítékokat, amelyeket az ügyfél nem kellő időben terjesztett elő.

A Javaslat a Ket.-tel összhangban a félbeszakadás intézménye helyett az ügyfél halála, illetve megszűnése esetére az **eljárás felfüggesztését** írja elő a jogutód jogainak védelme érdekében.

A képviselő körében fontos változás, hogy a joggyakorlati igényeknek megfelelően az általános meghatalmazás, valamint az ügyvédi irodának, a szabadalmi ügyvivői irodának, illetve a szabadalmi ügyvivői társaságnak adott meghatalmazás lehetősége is kimondásra kerül az iparjogvédelmi törvényekben. Az MSZH a külföldön adott meghatalmazást a belföldön adott meghatalmazásokkal azonos módon és feltételekkel fogadja el.

Lehetővé válik a **felülhitelesítés nélküli idegen nyelvű beadvány benyújtása** (amely ily módon bizonyító erővel rendelkezik), azzal, hogy a Hivatal – amennyiben ezt szükségesnek ítéli – előírhatja a felülhitelesített okirat benyújtását.

Az iparjogvédelmi ügyekben kialakult hagyományos jogorvoslati rend a Ket. bevezetése kapcsán nem változik, csupán **az eljárást befejező döntések** (a korábbi „érdemi határozatok”) visszavonása és módosítása kapcsán szigorodnak a feltételek azokban az ügyekben, ahol ellenérdekű fél vett részt. A kontradiktórius ügyekben az eljárást befejező döntés visszavonására vagy módosítására megváltoztatási kérelem alapján is csak akkor kerülhet sor, ha a Hivatal megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, vagy ha a felek egybehangzóan kérik a döntés visszavonását vagy módosítását.

A Javaslat – garanciális szempontokat érvényesítve – a szabadalmi ügyvivői irodára és a szabadalmi ügyvivői társaságra vonatkozó részletes szabályokat a Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara megfelelő szabályzatából a törvény szintjére emeli arra figyelemmel, hogy a Ket. kamarai hatósági eljárássá teszi a szabadalmi ügyvivői iroda és a szabadalmi ügyvivői társaság kamarai nyilvántartásba vételére és az onnan való törlésre irányuló eljárásokat.

A Javaslat lényeges változást irányoz elő a Ket. X. fejezetében foglalt, **az elektronikus ügyintézésre és hatósági szolgáltatásra vonatkozó szabályozással** kapcsolatban. Ennek megfelelően védjegyügyekben 2007. január 1-jétől, szabadalmi, használati mintaoltalmi, formatervezési mintaoltalmi és topográfiaoltalmi ügyekben pedig 2007. július 1-jétől nyílik meg a lehetőség a bejelentések elektronikus úton történő benyújtására.

Dr. Baticz Csaba

Módosult a szerzői jogi törvény

Az adókról, járulékokról szóló törvények módosításáról intézkedő 2005. évi XXVI. törvény 52. §-a 2005. május 10-ei hatállyal módosította, pontosabban egy új bekezdéssel **egészítette ki a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény** (Sztj.) 21. §-át (Magyar Közlöny 2005/61. sz.). Az államigazgatási szervek tudomása nélkül, országgyűlési bizottsági módosító indítvány formájában előterjesztett, és végül a Házzsabállyal is ellentétes módon elfogadott módosítás értelmében, a reprográfiai díj „...mértéke legfeljebb a reprográfiára szolgáló készülékek gyártói kibocsátási árának 2 %-a, illetve a külföldön gyártott készülékek esetében pedig, legfeljebb a jogszabály szerinti vám alapjának 2 %-a”. A módosításhoz fűzött indokolás szerint az Sztj. nem rendelkezik a reprográfiai díj felső határáról, ami a reprográfiára szolgáló készülékek forgalmazási feltételeit – különösen az új típusú, alacsonyabb árfekvésű szegmensben – jelentősen torzíthatja. Ez a feketegazdaság terjedését erősítheti, ami végső soron az állami bevételek csökkenését eredményezheti.

A vonatkozó közösségi irányelvekkel, különösen az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel ellentétes szabályozás teljes mértékben idegen az Sztj. jelenlegi szabályozási rendszerétől is, mivel – a követő jogi díj kivételével – a többi díjigény sem tartalmaz százalékos meghatározásra vonatkozó előírásokat. Másfelől pedig, az új rendelkezés átmeneti szabályok megalkotása nélkül eleve alkalmazhatatlan az Sztj. rendszerében, mivel mindenképp szükséges lett volna meghatározni azt, hogy milyen időponttól kezdve kell alkalmazni az új szabályt. További hiányossága a törvénymódosításnak, hogy a „külföldön gyártott” fogalmat nem definiálja és ennek tartalma az Sztj. egyéb rendelkezéseiből sem vezethető le. A szabály jelenlegi formájában oda vezethet, hogy a Magyarországon és az Európai Unión kívüli országokban gyártott készülékek után kell jogdíjat fizetni, a más tagállamokban gyártott készülékek után pedig, nem.

Ezt követően, a kormányzati és érdekképviselői szervek között egyeztetés kezdődött azzal a céllal, hogy az alkalmazhatatlan szabály kikerüljön az Sztj.-ből. A „2 %-os szabály” hatályon kívül helyezése érdekében az érintett kormányzati szervek (NKÖM, GKM, IHM, MSZH) az alábbi csomagtervet dolgozták ki:

- a díjszabások elfogadása előtti egyeztetési folyamatba az IHM véleményező szervként történő bevonása;
- a Szerzői Jogi Szakértő Testületen belül működő Egyeztető Testület előtti eljárás megindítására jogosultak körének bővítése, és ezzel kapcsolatban az eljárási szabályok kiigazítása;
- a közös jogkezelők díjszabásainak bírósági felülvizsgálati lehetőségeinek bővítése.

Az informatikai szervezetek nem értettek egyet a „2%-os szabály” hatályon kívül helyezésével, a közös jogkezelők pedig, a jogérvényesítés teljes ellehetlenítését látták a díjszabásokkal összefüggő korlátlan egyeztető testületi eljárásban és a díjszabások bíróság előtti általános megtámadhatóságában. Ezzel párhuzamosan, az érdekképviselők külön egyeztetést folytattak egymás között, amelynek eredményeként a közös jogkezelő szervezetek egy megállapodás-tervezetet készítettek elő. Ebben a közös jogkezelő szervezetek vállalták, hogy olyan díjszabás-módosítási javaslatot tesznek az NKÖM miniszterének, amelyben valamennyi díj a 2% alatt marad, azzal, hogy a szabály kikerül az Sztj.-ből, illetve az informatikai szervezetek betekintést engednek a könyvekbe, hogy a jogosultak képviselői ellenőrizhessék, hogy a valós árnak megfelelő díjat fizetik-e a kötelezettek. Az álláspontok újbóli megmerevedését jelzi, hogy az informatikai szervezetek változatlanul ragaszkodnak a „2%-os szabály” életben tartásához, továbbá nem akarják lehetővé tenni a könyvekbe való betekintést sem. A közös jogkezelő szervezetek erre úgy nyilatkoztak, hogy a díj mértéke továbbra is maradjon 2 % alatt, de a konkrét mértéket a gép típusához viszonyítva (évente/félévente) fix összegben, a nyilvános árszintekhez viszonyítva határozzák meg.

A fentiek arra engednek következtetni, hogy rövid időn belül kevés az esély a megállapodásra a felek között. Mindez azért is sajnálatos, mert az Egyeztető Testület hatáskörének tervezett kibővítését célzó Sztj.-módosítás miatt lefékeződött a Kormány által már elfogadott, az eredeti műalkotás szerzőjét megillető követő jogról szóló 2001/84/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetését célzó ún. követő jogi előterjesztés Országgyűlés elé történő benyújtásának folyamata. Így az is kérdésessé vált, hogy a tavaszi ülészakon egyáltalán meg tudja-e tárgyalni az Országgyűlés ezt a már elfogadott előterjesztést.

A patthelyzet feloldására a kormányzati szervek végül úgy döntöttek, hogy leválasztják a reprográfiai problémát a követő jogi előterjesztésről annak érdekében, hogy ez utóbbi még a tavaszi ülészakban kerüljön az Országgyűlés elé. A reprográfiai probléma megnyugtató (?) rendezésére pedig, az őszi ülészak kezdetére elkészülő újabb, jogharmonizációs célú módosítás-tervezetben kerülhet sor, amely a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetése kapcsán átfogóan érinti az egész szellemi tulajdoni területet. A szellemi tulajdonjogok fokozottabb érvényesüléséért felelősséget érző kormányzati szervek álláspontja megegyezik abban, hogy **a fő cél változatlanul:**

- a „2%-os szabály” automatikus kivétele az Sztj.-ből, ha az informatikai szervezetek érdekképviselői szervezete és a Magyar Reprográfiai Szövetség a részletekben megegyezésre jut;

- az Egyeztető Testületre épülő eljárási reform részletes kimunkálása és beépítése az Szjt.-be az őszi ülészakban beütemezett törvénymódosítás keretében, vagy a közös jogkezelésről szóló, még kidolgozás alatt lévő uniós irányelv átültetése részeként, ami várhatóan 2006. őszén kezdődik meg.

Dr. Kiss Zoltán

Törvény az igazságügyi szakértőkről

Az Országgyűlés 2005. május 23-án fogadta el az **igazságügyi szakértők tevékenységéről szóló 2005. évi XLVII. törvényt** (a továbbiakban: Iüsztv.), amely 2006. január 1-jén lép hatályba. Az Iüsztv. megalkotásának a célja az volt, hogy törvényi szintre emelje az igazságügyi szakértők tevékenységével összefüggő, alacsonyabb szintű jogszabályokban meghatározott rendelkezéseket. A törvény – amellet, hogy részletesen szabályozza a szakértővé válás feltételeit, a szakértői névjegyzékbe kerülés és a névjegyzékből való törlés eseteit, az igazságügyi szakértő jogait és kötelességeit – legfontosabb **újdonsága** az, hogy gazdasági társaság keretében is lehetővé teszi a szakértői tevékenység folytatását, illetve gyakorlását.

Az Iüsztv. szerint **igazságügyi szakértői tevékenység végzésére** az alábbiak **jogosultak**:

- természetes személy,
- cégjegyzékbe bejegyzett gazdasági társaság,
- e célra létesített igazságügyi szakértő intézmény,
- külön jogszabályban feljogosított állami szerv, intézmény, szervezet,
- eseti szakértő.

Az igazságügyi szakértő az igazságügyi szakértői **tevékenységét** az alábbi formában végezheti:

- önálló tevékenységként,
- egyéni vállalkozóként,
- gazdasági társaság tagjaként vagy alkalmazottjaként,
- e célra létesített igazságügyi szakértői intézmény alkalmazottjaként.

Igazságügyi szakértő az lehet, aki

- büntetlen előéletű és nem áll foglalkozástól eltiltás mellékbüntetés hatálya alatt,
- megfelelő szakképesítéssel és legalább öt éves szakmai gyakorlattal rendelkezik,
- megfelelő szakmai kamara tagja (ahol létezik kötelező kamarai tagság),
- kötelezettséget vállal arra, hogy a hatósági kirendelésnek eleget tesz,

- a szükséges jogi vizsgát letette,
- tagja a lakóhelye szerint illetékes (területi) igazságügyi szakértői kamarának.

A fenti feltételeknek megfelelő természetes személyt – kérelmére – az igazságügy-miniszter veszi fel az igazságügyi szakértői névjegyzékbe. Ez a névjegyzék – amelynek meghatározott adatait az IM a világhálón is közzéteszi – tartalmazza az igazságügyi szakértő adatait és a tevékenységével kapcsolatos egyes tényeket. Az igazságügy-miniszter azt a gazdasági társaságot is felveheti a névjegyzékbe, amelyben a tagok több mint 50 %-a igazságügyi szakértő. A gazdasági társaság tagja (alkalmazottja) a szakvéleményt a saját szakmai felelőssége mellett, a társaság nevében és vezetőjének ellenjegyzésével adja.

Az igazságügyi szakértő a szakvéleményt írásban vagy szóban terjeszti elő. A szakvélemény magában foglalja a kirendelő hatóság és a felek által feltett kérdések megválaszolását, továbbá a feltett kérdésekkel összefüggő más szükséges megállapítások közlését. Hatósági bizonyítást igénylő ügyekben eljáró szakértők díját az igazságügy-miniszter rendeletben határozza meg. Minden más esetben a díjat az igazságügyi szakértő, a gazdasági társaság és a szakértői intézmény maga állapítja meg.

Az Iüsztv. azt is rögzíti, hogy külön jogszabály határozza meg azokat a szakkérdéseket, amelyekre nézve jogszabályban rögzített feladatkörében eljárva kizárólag meghatározott szervezet adhat szakvéleményt, valamint azokat a szervezeteket is, amelyek egyes szakterületeken szakvéleményt adhatnak. Ez azt is jelenti, hogy változatlanul fennmaradhat az Iparjogvédelmi Szakértői Testület és a Szerzői Jogi Szakértő Testület „kizárólagos illetékessége” e testületek létesítő jogszabályaiban meghatározott szakkérdésekben.

Dr. Kiss Zoltán

**A közegészségügyi problémákkal küzdő országokba történő kivitelre szánt
gyógyszeripari termékekkel kapcsolatos szabadalmi kényszerengedélyekről szóló,
európai parlamenti és tanácsi rendelet tervezete**

A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) ún. **TRIPS-Egyezménye** (a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásait rendező egyezménye) **rendelkezik azokról a feltételekről, amelyek teljesítése esetén valamely szabadalom hasznosítására kényszerengedély adható**, azaz valamely szabadalmazott találmány a jogosult hozzájárulása nélkül – hatósági, illetve bírósági döntés alapján – hasznosítható. E feltételek egyike az, hogy a hasznosítás túlnyomórészt csak a belföldi kereslet kielégítésére (vagyis főként export céljára nem) engedélyezhető.

A WTO negyedik miniszteri konferenciáján, 2001. november 14-én elfogadott – a TRIPS-Egyezmény és a közegészségügy kapcsolatáról szóló – **Dohai Nyilatkozat 6. pontja** elismerte: azok a WTO-tagok, amelyek nem vagy csak nem kielégítő mértékben rendelkeznek gyógyszeripari kapacitással, nehézségekbe ütközhetnek a TRIPS-Egyezmény kényszerengedélyekre vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazásakor. Ezek a nehézségek akadályozhatják a gyógyszerekhez való hozzájutást az érintett országokban. A Dohai Nyilatkozat felhívta a WTO illetékes testületeit e probléma megoldására.

A Dohai Nyilatkozat 6. pontjának végrehajtására született meg a WTO Általános Tanácsának 2003. augusztus 30-i határozata (a továbbiakban: WTO-határozat). **Az Európai Unió Bizottsága e határozat közösségi szinten való végrehajtására tett javaslatot az európai parlamenti és tanácsi rendelet tervezetének** előterjesztésével.

A rendelettervezet értelmében a **kényszerengedélyek megadása** kapcsán a tagállamok azon hatóságai járnak el, amelyek a nemzeti szabadalmi jog szerint a kényszerengedélyek megadására jogosultak, azonban a tagállamok ettől eltérve más hatóságot is kijelölhetnek e feladatra. A tagállami hatóságoknak a kényszerengedélyek megadásáról – az engedélyekre vonatkozó legfontosabb adatok megadásával – a bizottságon keresztül tájékoztatniuk kell a TRIPS Tanácsot.

A rendelettervezet – azon túl, hogy viszonylag részletesen szabályozza a kényszerengedély iránti kérelem be-

nyújtásának feltételeit, illetve a kérelem tartalmára vonatkozó követelményeket – a **kérelmező kötelezettségként** írja elő annak igazolását, hogy a kérelem benyújtását megelőzően tárgyalásokat folytatott a szabadalmossal a hasznosítás engedélyezése tárgyában, és e tárgyalások nem vezettek eredményre.

A **megadott kényszerengedélyek** a rendelettervezet értelmében nem ruházhatók át és nem biztosítanak kizárólagos jogot. Az engedély alapján gyártott gyógyszertermékek mennyisége nem haladhatja meg az importáló országnak a kényszerengedély iránti kérelemben megjelölt szükségleteit. A rendelettervezet kizárja az adott termékeknek a kérelemben megjelölt országokon kívüli államokba történő kivitelét.

Fontos szabály, hogy a **kényszerengedély alapján gyártott terméknek speciális csomagolás és címkézés alapján** megkülönböztethetőnek kell lennie azoktól a termékektől, amelyeket a szabadalom jogosultja vagy az ő hozzájárulásával más állít elő. A termékek csomagolásán jelezni kell továbbá, hogy az adott terméket a rendelettervezet szerint kiadott kényszerengedély alapján gyártották, feltüntetve az engedélyt kiadó hatóságot és az azonosítószámot, valamint azt, hogy a termék meghatározott országokba történő kizárólagos export céljára készült.

A rendelettervezet **garanciális szabályként** írja elő a hatálya alá tartozó termékek kapcsán az Európai Közösségbe történő behozatal tilalmát, és az ilyen esetekben foganatosítható vámigazgatási intézkedésekről is rendelkezik.

Bár a bizottság eredeti javaslatában nem szerepelt, több tagállam is felvetette, hogy a rendelet hatálya terjedjen ki azokra a legkevesbé fejlett országokra is, amelyek nem tagjai a WTO-nak. E javaslat élénk vitákat eredményezett a tárgyalások során, és a kérdés végleges eldöntésére még nem került sor.

Dr. Baticz Csaba

Elkezdődött az MFT második hároméves ciklusa

A gazdasági és közlekedési miniszter 2005. májusában kinevezte a Magyar Formatervezési Tanács második ciklusának tagjait. A kinevezés hároméves időtartamra szól. A névsorban, akárcsak eddig, olyan szakemberek találhatók, akik a design promóciójában, az oktatásában vesznek részt, vagy a megrendelői, illetve a döntéshozói köröket képviselik.

A **Magyar Formatervezési Tanács küldetése**, hogy a formakultúra eszközeivel hozzájáruljon az életminőség

javításához és a nemzetgazdaság versenyképességének növeléséhez. Az MFT közös erőfeszítésekkel olyan virágzó országot kíván megteremteni Európa közepén, amelynek polgárai esztétikus, egészséges környezetben élnek, becsülik és ápolják hagyományait, tudatosan vállalják kulturális identitásukat, és tisztában vannak az- zal, hogy a jóléthez a designerek is jelentős mértékben hozzájárulnak.

Az MFT hároméves munkaprogramja össze készül el.

A Magyar Formatervezési Tanács tagjai

Elnök:

Dr. Bendzsel Miklós,
a Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke

Lengyel István

egyetemi tanár, a Magyar Iparművészeti Egyetem,
Formatervező Tanszék tanszékvezetője

Tagok:

Dr. Pongorné dr. Csákvári Marianna
Vállalkozás-fejlesztési és kereskedelmi helyettes
államtitkár
Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

Pauer Anna,

a Balaton Bútorgyár Rt. elnök-vezérigazgatója

Pohárnok Mihály,

a Design Terminal Kht. ügyvezető igazgatója

Dr. Schneider Márta

Művészeti és nemzetközi kapcsolatok helyettes
államtitkára
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Simon Károly

Ferency Noémi-díjas ipari formatervező,
egyetemi tanár, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója

Dr. Mang Béla

Felsőoktatási helyettes államtitkár,
Oktatási Minisztérium

Takács János,

az Electrolux Lehel Kft. vezérigazgatója,
a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Munkaadók és Gyár-
iparosok Szövetsége elnöke, a Munkaadók és Gyár-
iparosok Országos Szövetsége alelnöke, a Magyarországi
Svéd Kereskedelmi Kamara elnöke

Dr. Antalovits Miklós

egyetemi tanár, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudo-
mányi Egyetem Gazdasági és Társadalomtudományi
Kar, Ergonómia és Pszichológia Tanszék tanszékveze-
tője

Dr. Tamás Pál

szociológus, a Magyar Tudományos Akadémia
Szociológiai Kutatóintézetének igazgatója

Droppa Judit

Munkácsy-díjas textiltervező,
a Magyar Iparművészeti Egyetem rektora

Vince Mátyás

gazdasági újságíró, a Magyar Távirati Iroda Rt. elnöke

Prof. dr. Faragó Sándor

a Nyugat-Magyarországi Egyetem rektora

Zsótér László

Ferency Noémi-díjas grafikusművész,
a Magyar Iparművészeti Egyetem, Doktori Iskola,
Iparművészet DLA képzésének vezetője

Rendezvények

2005. június 6.	Szép beszélgetések a Garibaldi Klubban „Túl a szépirodalmon”	2005. szeptember 8–10.	A szellemi tulajdon jogvédelmének érvényesítése a kibővített Európai Unióban AIPPI-MIE-MSZJF nemzetközi konferencia
2005. június 14.	Szép beszélgetések a Garibaldi Klubban Dr. Gergely János akadémikus előadása		

Hasznos webcímek

Magyar Szabadalmi Hivatal	http://www.mszh.hu
Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület	http://www.mie.org.hu
Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO, Genf)	http://www.wipo.org
Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (OHIM, Alicante)	http://www.oami.eu.int/
Közösségi Növényfajta Hivatal (CPVO, Angers)	http://www.cpvo.eu.int/
Kereskedelmi Világszervezet (WTO, Genf)	http://www.wto.int/

Tartalom

A polgári jogi és büntető jogi felelősség határai a szellemi tulajdon sérelmére elkövetett cselekmények esetében	1	A közegészségügyi problémákkal küzdő országokba történő kivitelre szánt gyógyszeripari termékekkel kapcsolatos szabadalmi kényszerengedélyekről szóló, európai parlamenti és tanácsi rendelet tervezete	6
A Ket. hatálybalépésével kapcsolatos változások az iparjogvédelmi eljárásokban	3	Elkezdődött az MFT második hároméves ciklusa	7
Módosult a szerzői jogi törvény	4	A Magyar Formatervezési Tanács tagjai	7
Törvény az igazságügyi szakértőkről	5	Rendezvények	8

HÍRLEVÉL A SZELLEMI TULAJDON VÉDELMÉRŐL

A Magyar Szabadalmi Hivatal és a Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács kiadványa

2. évfolyam, 2. szám, 2005. II. negyedév
Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: dr. Bendzsel Miklós

Szerkesztőség: Magyar Szabadalmi Hivatal · Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács Titkársága · 1054 Budapest, Garibaldi u. 2. · Telefon: 474-5987
Levélcíme: Pf. 552, 1370 · mszh@hpo.hu · <http://www.mszh.hu>

Terjeszti: a Magyar Szabadalmi Hivatal

Szerkesztőbizottság:
dr. Bendzsel Miklós, dr. Faludi Gábor, dr. Ficsor Mihály,
Dürr János, dr. Kiss Marietta, dr. Kiss Zoltán,
dr. Szabó Ágnes, Sztáné dr. Kazai Ágnes

HU ISSN 1785-7767

500 – MSZH – 2005.068